

Toelichting modeldocumenten NVZD/ NVTZ

Versie 2020

Inhoudsopgave

Inleiding

Uitgangspunten modeldocumenten

Compliancekader modelstatuten stichting

Artikelsgewijze toelichting modelstatuten

Artikelsgewijze toelichting modelreglement raad van bestuur

Artikelsgewijze toelichting modelreglement raad van toezicht

Toelichting model beleid en verantwoording onkosten raad van bestuur

Inleiding

De NVTZ en NVZD trekken al tien jaar samen op bij het aanbieden aan leden van een aantal modeldocumenten. Het gaat om modelstatuten, een modelreglement raad van bestuur, een modelreglement raad van toezicht, een model beleid en verantwoording onkosten raad van bestuur en een modelarbeidsovereenkomst. Deze laatste valt buiten het bestek van deze toelichting. Het model beleid en verantwoording onkosten raad van bestuur is in 2017 nieuw ontwikkeld.

De modelstatuten en -reglementen zijn in 2017 volledig herzien. Belangrijke aanleiding hiervoor was de Governancecode Zorg 2017, die per 1 januari 2017 is in werking is getreden.

Per januari 2020 is na evaluatie een aangepaste versie van de modelstatuten gepubliceerd. Bij deze hernieuwde versie is ook fiscale wet- en regelgeving meegenomen.

Naast actuele modellen bieden we onze leden een compliancekader als het aankomt op governance.

In de modelstatuten en -reglementen hebben we gekozen voor 'slanke' modellen waarin de wettelijke vereisten staan en daarnaast de elementen die wat de NVTZ en NVZD betreft de nadruk verdienen. We hebben er dus niet voor gekozen om alles over te nemen wat in de wet geregeld is.

Bij de herziening van deze modellen hebben we ons laten adviseren door Van Doorne. Zij hebben - met het oog op onze uitgangspunten - een juridische en notariële toets uitgevoerd. Ook de Brancheorganisaties Zorg (BoZ) zijn geraadpleegd.

De modellen bieden een handreiking en zijn een voorbeeld. Instellingen kunnen te maken hebben met specifieke regelgeving of een specifieke context die vraagt om aanvullende of andere bepalingen. We raden onze leden aan de modellen als kader te gebruiken en zelf afwegingen te maken passend bij de specifieke context.

NVTZ, NVZD, noch Van Doorne is aansprakelijk voor het hanteren van de modellen.

Het is goed eventuele door u opgestelde conceptstatuten éérst te laten toetsen door uw notaris en – bij gebruikmaking van de Vpb zorgvrijstelling dan wel de wens daar gebruik van te gaan maken- door uw fiscaal adviseur, alvorens deze ter besluitvorming aan raad van bestuur en/of raad van toezicht voor te leggen.

LET OP: Indien uw instelling gebruik maakt van de Vpb zorgvrijstelling (of de wens heeft daar gebruik van te gaan maken) geldt voor wat betreft de Vpb zorgvrijstelling het volgende:

op 13 december 2019 is er een gewijzigd Vpb-zorgbesluit gepubliceerd dat het Vpb-zorgbesluit uit 2018 vervangt. Om gebruik te maken van deze vrijstelling dienen de statuten van de stichtingen (en eventueel B.V.'s binnen de groep) per 31 december 2020 te voldoen aan de voorwaarden van het Vpb-zorgbesluit. Omdat het besluit voorwaarden bevat voor verschillende scenario's en de modellen niet op al deze scenario's afzonderlijk ingaan, dienen de statuten in deze gevallen beoordeeld te worden door uw fiscaal adviseur.

Uitgangspunten modeldocumenten

Het vernieuwen van de documenten is een gelaagd proces: er zijn verplichtingen op grond van wet- en regelgeving en de nieuwe governancecode waar de statuten van zorginstellingen aan moeten voldoen. Deze hebben in ieder geval een plek in de modelstatuten. Daarnaast is er een aantal keuzes te maken: aangezien in wet- en regelgeving en de governancecode al de nodige verplichtingen staan, is het de vraag of deze herhaald moeten worden in de modelstatuten, om zo een overzicht te hebben, of dat juist gekozen wordt voor 'slanke' modelstatuten waarin alleen de noodzakelijke informatie staat. Zo zijn er onderwerpen die uit de statuten naar de reglementen kunnen worden verplaatst. Reglementen zijn gemakkelijker aan te passen dan statuten. Bij de afweging een bepaling in statuten of reglementen neer te leggen, kan van belang zijn dat bij handelen in strijd met de statuten eerder kan worden geconcludeerd dat er sprake is van wanbeleid.

De modellen moeten in samenhang gelezen worden: als een instelling kiest om een optioneel artikel niet in de statuten op te nemen, zal een (aanvullende) regeling omtrent het betreffende onderwerp in de reglementen een plek moeten krijgen. In de modellen is met blauw aangegeven welke artikelen optioneel zijn.

Statuten en modellen zijn niet waardevrij. De NVTZ en NVZD stimuleren raden van toezicht en raden van bestuur om over de te maken keuzes het gesprek met elkaar aan te gaan. In de toelichting is aangegeven voor welke keuzes de instellingen staan. Met kleuren wordt aangegeven of het gaat om een verplichting op grond van (toekomstige) wet- en regelgeving respectievelijk de governancecode, beleidsregels die het CIBG hanteert bij het verlenen van een WTZi-toelating of inkoopvoorwaarden van zorgverzekeraars (rood) of een optionele bepaling (blauw).

Compliancekader modelstatuten stichting

Relevante wet- en regelgeving: boek 2 en 7 Burgerlijk Wetboek, het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen (wordt bij inwerkingtreding onderdeel van het Burgerlijk Wetboek), het uitvoeringsbesluit WTZi, de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen, het wetsvoorstel medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (bij inwerkingtreding wordt de thans geldende Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen ingetrokken), de Wet op de ondernemingsraden, de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg, de Wet normering topinkomens en de Wet Werk en Zekerheid.

Daarnaast zijn van belang: de Governancecode Zorg 2017, het toezichtkader IGZ-NZa en het rapport van de commissie-De Kluiver. Ook is getoetst aan de inkoopvoorwaarden van zorgverzekeraars (momenteel worden deze overigens herzien) en de transparantievereisten die het CIBG hanteert bij het verlenen van een WTZi-toelating. Ook fiscale wet- en regelgeving is waar mogelijk meegenomen. We wijzen hierbij op onze eerdere opmerking over het vernieuwde Vpb-zorgbesluit.

Verplicht in de statuten van een WTZi-stichting:

Wet	Inhoud
Burgerlijk wetboek Artikel 2:286	De naam van de stichting, met het woord 'stichting' in de naam
	Het doel van de stichting
	De wijze van benoeming en ontslag van de bestuurders van de stichting
	De gemeente waarin de stichting haar zetel heeft
	De bestemming van een eventueel overschot bij ontbinding.
WTZi uitvoeringsbesluit	Er is een toezichthoudend orgaan en dat is geen bestuurder
	Samenstelling toezichtsorgaan
	Er moet worden vastgelegd wat de verantwoordelijkheidsverdeling is tussen toezichthoudend en bestuurlijk orgaan en hoe interne conflicten worden geregeld.
	Dat er een cliëntenraad is met de bevoegdheden van 2:346 onder c BW tot het indienen van een verzoek als bedoeld in 2:345. Deze bevoegdheid kan ook aan anderen worden toegekend.
Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen	Regeling die waarborgt dat de cliënten invloed kunnen uitoefenen op de samenstelling van het bestuur en/of toezichtsorgaan.

Wat geregeld moet worden in het kader van governance, maar niet verplicht in statuten hoeft te staan:

Wet	Inhoud
Wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen (in behandeling)	Regeling omtrent tegenstrijdig belang, belet en ontstentenis, wijze van bezoldiging leden raad van toezicht.
WTZi uitvoeringsbesluit	Welk(e) orga(a)n(en) welke bevoegdheden heeft/hebben t.a.v. welk onderdeel van de bedrijfsvoering.
	Hoe de zorgverlening georganiseerd wordt, van welke andere organisatorische verbanden daarbij gebruik wordt gemaakt en de relatie, verdeling van verantwoordelijkheden, taken en beslissingsbevoegdheden (indien niet WTZi, financieel onderscheiden activiteiten)
	Eisen aan financiële administratie.
Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen en Wetsvoorstel medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (in behandeling)	Cliëntenraad wordt ingesteld, het aantal leden, de wijze van benoeming, welke personen kunnen worden benoemd en zittingsduur, materiële middelen worden geregeld.
	De zorginstelling stelt de cliëntenraad in de gelegenheid over een aantal onderwerpen (genoemd in de wet) te adviseren en behoeft daarnaast instemming voor bepaalde (in de wet genoemde) besluiten.
	Cliëntenraad regelt zijn werkwijze.
	Zorginstelling verstrekt gegevens aan cliëntenraad.
	Openbaarmaking informatie
Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg	Zorgaanbieder biedt goede zorg (en wat dat is) en welke procedures hiervoor moeten worden ingesteld.
	Er is een klachtenregeling.
	De zorgaanbieder is aangesloten bij een geschilleninstantie en inrichting hiervan.
	Vertrouwelijkheid informatie
WNT	Bezoldigingsmaximum

Relevante codes en kaders:

Wet	Inhoud
Toezichtkader IGZ – NZa	Taak toezichthouders: letten op resultaten, gedrag & cultuur en systemen, Governancecode Zorg toepassen, zicht hebben op sturing vanuit primaire proces, weten wat er speelt
	Samenstelling RvT: kwaliteit en veiligheid en compliance: belegd bij deskundige leden
	Taak RvB: 'in control' zijn, verantwoording afleggen, open en integer, omgevingsbewust en participatief, lerend en zelfreinigend, doelgericht en doelmatig, ordelijke en controleerbare bedrijfsvoering, goede administratieve organisatie (declaratie en registratie), transparantie over de tarieven, kwaliteit en wachttijden
	Samenstelling RvB: kwaliteit en veiligheid: visie en verantwoordelijkheid belegd
	Cliëntenraad: behartigt belang van cliënten en bestaat uit deskundige, goed geïnformeerde leden.
	Taak IGZ en NZa
Governancecode Zorg 2017	Goede zorg
	Waarden en normen
	Invloed belanghebbenden
	Inrichting governance
	Goed bestuur
	Verantwoord toezicht
	Continue ontwikkeling
Commissie-De Kluiver	Verantwoordelijkheden bestuurder
	Maatschappelijke doelstelling
	Accreditatie en kwaliteit bestuurder
	Accreditatie en professionalisering toezichthouders
	Manier toezichthouden en rol

Artikelsgewijze toelichting modelstatuten

Rood = verplicht in de statuten op te nemen

Blauw = op te nemen, naar keuze in de statuten of de reglementen

Zie ook over de betekenis van de kleuren onder het kopje 'Uitgangspunten modeldocumenten' in deze toelichting.

Er is geen dwingende volgorde voor de artikelen. Artikelen 1 en 2 en artikelen 16 en 17 staan op een voor de hand liggende plaats. In de volgorde van de overige artikelen kan geschoven worden.

Artikel 1 Begripsbepalingen.

Artikel 2 Naam. Zetel.

Verplicht in de statuten opnemen.

Artikel 3 Doelstelling.

De doelstelling moet in de statuten worden genoemd. De invulling in het model is in lijn met de Governancecode Zorg 2017. De instelling zou ervoor kunnen kiezen hieraan een specifiek voor de instelling geldend doel toe te voegen (bijvoorbeeld onderwijs geven) of de zorg te specificeren (bijvoorbeeld zorg aan mensen met een beperking). Zie lid 3. Let wel, indien gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling of indien het gewenst is hierop een beroep te doen, kan specifieke aanvulling van de doelstelling nodig zijn. We raden aan om in dat geval contact op te nemen met een fiscaal adviseur.

Voor de definitie van zorg kan worden aangesloten bij de Governancecode Zorg 2017. Dit kan expliciet in de statuten worden benoemd, maar hoeft niet. Lid 2 is geen verplicht lid. De reden om het op te nemen is dat het in de geest is van de Governancecode Zorg 2017 en het rapport van de commissie-De Kluiver. Het gaat hier om het algemene belang van cliënten, niet om het belang van iedere individuele cliënt (voor zover tegenstrijdig). Waar cliënten staat, kan ook over 'patiënten' worden gesproken wanneer dit beter past bij de context van de instelling.

Het bepaalde in lid 4 moet op grond van de Algemene wet rijksbelastingen uit de regelgeving van de instelling blijken om in aanmerking te komen voor de vrijstelling voor algemeen nut beogende instellingen ("ANBI"). Het is verplicht om op te nemen, naar keuze in de statuten of in het reglement.

Artikel 4 Doelrealisatie.

Dit artikel gaat over de doelrealisatie: hoe de doelstelling van de instelling wordt bereikt. Dit hoeft niet in de statuten geregeld te worden. Een reden dit wel te doen zou kunnen zijn omdat het invulling geeft aan de visie op governance. Het gesprek over de manier waarop het doel wordt gerealiseerd tussen raad van toezicht en raad van bestuur is hierbij van belang. Keuze zou ook kunnen zijn om dit in reglementen te regelen. Reglementen zijn eenvoudiger aan de tijd aan te passen dan statuten.

Het model biedt bewust de mogelijkheid de manier waarop het doel wordt gerealiseerd voor de specifieke situatie van de eigen zorginstelling te beschrijven. Dit kan bijvoorbeeld zijn: het geven van onderwijs, het aanbieden van huishoudelijke hulp of het doen van wetenschappelijk onderzoek.

Optioneel zouden de volgende, meer algemene holdingdoelstellingen, kunnen worden toegevoegd:

- f. het (doen) oprichten, verwerven en exploiteren van, het deelnemen in, het samenwerken met, het voeren van de directie over, alsmede het (doen) financieren van andere instellingen en ondernemingen, in welke rechtsvorm ook;
- g. het (doen) ontwikkelen van een gemeenschappelijk financieel beleid en het bewaken van de financiële continuïteit van de stichting en de rechtspersonen waarover de stichting het bestuur voert;
- h. het in algemene zin (doen) ontwikkelen van beleid ten behoeve van de rechtspersonen waarover de stichting het bestuur voert en het behartigen van belangen en het verrichten van andere diensten om de rechtspersonen waarover de stichting het bestuur voert te ondersteunen en te faciliteren;
- i. het (doen) opnemen van geldleningen en/of kredieten, alsmede het stellen van zekerheden (zoals garanties en hypotheek), voor zover dit bijdraagt aan de doelstelling;
- j. het (doen) huren, verhuren, vervaardigen, exploiteren, beheren en beschikken over onroerende zaken, voor zover dit bijdraagt aan de doelstelling van de stichting of rechtspersonen waarover de stichting het beheer en/of bestuur voert, alsmede al hetgeen hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, direct of indirect, alles in de ruimste zin van het woord.

Artikel 5 Geldmiddelen.

Het opnemen van de geldmiddelen in de statuten is niet verplicht. Uiteraard kan het zijn dat voor een specifieke instelling andere geldmiddelen beschikbaar zijn. Dit dient de instelling zelf vast te stellen. Voor stichtingen geldt een uitkeringsverbod; geldmiddelen van de stichting mogen slechts conform de doelstelling van de stichting worden besteed.

Het bepaalde in lid 2 moet op grond van de Algemene wet rijksbelastingen uit de regelgeving van de instelling blijken om in aanmerking te komen voor de ANBI-vrijstelling. Het is verplicht om op te nemen, naar keuze in de statuten of in het reglement.

Artikel 6 Raad van toezicht: omvang, samenstelling en benoeming.

Lid 1. In de statuten moet worden vermeld wat de wijze van benoeming, schorsing en ontslag voor leden van de raad van toezicht is. De minimale omvang van de raad van toezicht moet worden vermeld. NVTZ en NVZD adviseren een omvang tussen de drie en zeven leden. In de adviesregeling van de NVTZ wordt als uitgangspunt vijf leden genomen. Er moet in ieder geval sprake zijn van een meervoudig samengesteld toezichthoudend orgaan.

Lid 2. Aan de voorzitter kunnen, al dan niet in de statuten, verschillende bevoegdheden worden toegekend. Hoewel de wet niet voorschrijft dat de voorzitter in de statuten wordt genoemd, kan het wenselijk zijn dat zijn positie een statutaire grondslag kent.

Lid 3 bepaalt de maximumbenoemingstermijn en afspraken over het rooster van aftreden. De maximumtermijn voor benoeming staat ook geregeld in de Governancecode Zorg 2017. Om de bezetting van de raad van toezicht (ook ten opzichte van derden) inzichtelijk te maken, is het goed de benoemingstermijnen in de statuten vast te leggen. Uiteraard zou het functioneren van een toezichthouder aanleiding kunnen zijn om eerder afscheid van elkaar te nemen. Hierbij zou bijvoorbeeld het door de NVTZ ontwikkelde accreditatietraject nuttig kunnen zijn. De genoemde vier jaar moet dus niet gezien worden als vanzelfsprekendheid dan wel minimum. Er kan ook gekozen worden voor een kortere benoemingstermijn. Bij herbenoeming dient opnieuw een zorgvuldige procedure te worden gehanteerd, waarbij opnieuw wordt afgewogen of de toezichthouder voldoende is toegerust voor de toezichtopgaven voor de komende jaren. Overigens kan in de statuten ook worden gesproken van een andere maximale benoemingstermijn, waarbij het voorschrijf dat een lid maximaal acht jaar zitting kan hebben in de raad van toezicht blijft gelden. De reden hiervan kan bijvoorbeeld zijn te komen tot een getrappt rooster van aftreden.

Lid 4 hoeft niet in de statuten te staan. De tekst is letterlijk ontleend aan de Governancecode Zorg 2017. De reden om dit op te nemen zou kunnen zijn om het belang van een zorgvuldige wervingsprocedure te benadrukken.

Lid 5. De cliëntenraad heeft op basis van de wet recht op deze bindende voordracht. Het is in het belang van eenieder dat het voorgedragen lid voldoet aan de profielschets die door de raad van toezicht is vastgesteld. Dit volgt nader uit lid 6. Het tweede gedeelte van deze bepaling is optioneel en bedoeld om uitsluitel te bieden in het geval van een impasse tussen de cliëntenraad en de raad van toezicht.

In de praktijk wordt ook wel gezocht naar andere manieren om de cliëntenraad inspraak te geven. In de statuten is dan ook aan lid 5 toegevoegd 'tenzij anders afgesproken'. Zo zou het niet onlogisch zijn om met de cliëntenraad af te spreken dat zij een advies kunnen geven over de profielschets voor de hele raad van toezicht, maar niet zelf een kandidaat aandragen.

Op die manier gaat het niet om persoonlijke voorkeuren, maar om een gesprek over de vaardigheden en deskundigheid van de raad van toezicht. Bij het maken van dit soort afspraken worden naast de cliëntenraad bij voorkeur zowel raad van bestuur als raad van toezicht betrokken. Wel kan de cliëntenraad altijd teruggrijpen op zijn wettelijke recht. Een instelling kan er eventueel voor kiezen om in de statuten een alternatieve regeling naast de bindende voordracht te expliciteren: 'In onderling overleg tussen cliëntenraad, raad van bestuur en raad van toezicht kan in plaats van het recht om een bindende voordracht te doen voor de benoeming van een lid van de raad van toezicht, aan de cliëntenraad het recht worden toegekend om advies uit te brengen over iedere voorgenomen benoeming van een persoon tot lid van de raad van toezicht en/of advies te geven over de algemene en/of individuele profielschets van leden van de raad van toezicht. Afspraken hieromtrent worden schriftelijk vastgelegd.'

Ook is het van belang scherp weer te geven wie het recht tot het doen van een bindende voordracht toekomt. Is dat de cliëntenraad, of - indien aanwezig - de centrale cliëntenraad, of de cliëntenraden gezamenlijk?

Naast de cliëntenraad kan ook in de statuten worden geregeld om advies te vragen aan de raad van bestuur en ondernemingsraad bij een voorgenomen benoeming of over de profielschets. Dit is geen wettelijk vereiste, maar kan bijvoorbeeld voortvloeien uit de van toepassing zijnde cao waarin een dergelijk recht aan de ondernemingsraad wordt toegekend. Wanneer een benoeming breed draagvlak vindt, zal dit bijdragen aan de legitimiteit van de leden van de raad van toezicht. In dit kader kan het wenselijk zijn een dergelijke bepaling op te nemen. Overigens kan ook zonder een statutaire bepaling advies worden gevraagd aan belanghebbenden. Door dit niet via de statuten te regelen is er meer vrijheid om in een specifieke situatie te bepalen of een advies van een belanghebbende over een voorgenomen besluit wenselijk is.

Lid 6. Hierin wordt benadrukt dat ook een op voordracht benoemd lid van de raad van toezicht dient te voldoen aan de statutaire (kwaliteits)eisen en de vastgestelde profielschets.

Lid 7. Deze bepaling is ontleend aan de Governancecode Zorg 2017. Het is niet verplicht deze bepaling in de statuten neer te leggen, maar het opnemen van deze bepaling in de statuten benadrukt wel de waarde die aan transparantie wordt toegekend.

Lid 8. Het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen schrijft voor dat de statuten kunnen bepalen dat aan de toezichthouders van een stichting als zodanig een bezoldiging wordt toegekend. De statuten hoeven niet te voorzien in de wijze waarop die bezoldiging wordt vastgesteld, maar om onzekerheid te voorkomen is van belang dit wel in de

statuten op te nemen. Voor de invulling van het beloningsbeleid heeft de NVTZ een adviesregeling uitgebracht.

Lid 9. Wanneer deze zaken in de statuten al uitputtend geregeld zijn, hoeft dit niet meer in de reglementen te worden uitgewerkt en kunnen hier dus elementen worden weggelaten.

Gekozen kan worden om in de statuten een totaalbeeld te geven ten aanzien van de besluitvorming van de raad van toezicht. Denk daarbij aan een regeling met betrekking tot staking van stemmen, besluitvorming buiten vergadering, telefonische deelname aan vergaderingen, het verlenen van een volmacht aan een ander (wel) aanwezig lid en wie - naast de leden van het betreffende orgaan - de vergadering nog meer mogen bijwonen. Dit kan ook in de reglementen worden opgenomen.

Lid 10. Van belang is, indien de statuten niet in een nadere regeling omtrent besluitvorming voorzien, - naast de statuten - de reglementen op de website van de instelling te zetten, zodat voor eenieder duidelijk is wanneer besluiten bevoegd genomen zijn.

Artikel 7 Raad van toezicht: onafhankelijkheid en onverenigbaarheden.

De in lid 2 van dit artikel rood gedrukte bepalingen onder a. tot en met f. vloeien voort uit de transparantievereisten van het CIBG. NB. Het CIBG vereist in de transparantie-eisen voor vennootschappen twee extra bepalingen die in dit artikel zouden moeten worden opgenomen. Omdat deze enkel zien op vennootschappen, zijn ze niet in de modelstatuten voor stichtingen opgenomen.

De bepaling in lid 2 onder j. is overgenomen uit artikel 2.6.2 van de Governancecode Zorg 2017. De reden om deze bepaling in het model op te nemen is om alle onverenigbaarheden op grond van wet- en regelgeving overzichtelijk op één plek neer te leggen. Voor wat betreft de onverenigbaarheden vermeld in lid 2 onder g., h., i. en k. bestaat geen expliciete grondslag in wet- of regelgeving; deze hebben we ter overweging opgenomen, maar wij vinden die versnippering onwenselijk want onvoldoende transparant. Onder g. wordt een organisatie zoals een vakbond bedoeld. Indien gewenst, kunnen de statutaire onverenigbaarheden in een reglement worden uitgebreid. Het betreft echter geen limitatieve opsomming.

Lid 3 geeft een aanknopingspunt wanneer sprake kan zijn van een tegenstrijdige belangen. In de reglementen van raad van bestuur en raad van toezicht zal worden uitgewerkt hoe met belangenverstrengeling en de schijn daarvan zal worden omgegaan.

Artikel 8 Raad van toezicht: schorsing, ontslag, defungeren, ontstentenis, belet.

Conform inkoopvoorwaarden van sommige zorgverzekeraars dienen de statuten een regeling te bevatten die benoeming, schorsing en ontslag van de leden van de raad van toezicht regelt, waaronder de procedure - inclusief de vereiste meerderheid van stemmen - die gevolgd dient te worden bij schorsing en ontslag, alsmede de gronden waarop schorsing en ontslag plaats kunnen vinden. Daarin voorzien de voorgestelde leden 1 tot en met 3. De voorgestelde meerderheden kunnen naar wens worden aangepast. NVTZ en NVZD zijn van mening dat voor een besluit tot schorsing het van belang is dat alle leden van de raad van toezicht aanwezig (of vertegenwoordigd) zijn. Zoals toegelicht bij artikel 5 zou 'onvoldoende functioneren' (lid 1 onder a.) kunnen worden vastgesteld door middel van de jaarlijkse evaluatie en met behulp van het accreditatietraject van de NVTZ.

Lid 5. Om onzekerheid omtrent (het moment van) defungeren te voorkomen, is het van belang de gronden in de statuten te expliciteren.

Lid 7. Hoewel daartoe geen (toekomstige) wettelijke verplichting bestaat, is van belang in de statuten vast te leggen hoe om te gaan met belet of ontstentenis van een of meer of alle leden van de raad van toezicht. Zo is het bijvoorbeeld een mogelijkheid om op te

nemen dat de rechtbank in deze gevallen bevoegd is. Het is echter geen uitgemaakte zaak dat de rechtbank zich in alle gevallen ontvankelijk verklaart.

Artikel 9 Raad van toezicht: bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden.

Lid 1. De bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van de raad van toezicht moeten in de statuten worden genoemd. Het Uitvoeringsbesluit WTZi schrijft voor dat deze verantwoordelijkheidsverdeling schriftelijk en inzichtelijk wordt vastgelegd. Dit kan in het reglement raad van toezicht en het reglement raad van bestuur verder worden uitgewerkt.

In *lid 5* wordt de procedure bij tegenstrijdig belang geregeld; in artikel 7 lid 3 staat uitgewerkt wat in ieder geval onder een tegenstrijdig belang wordt verstaan. Deze regeling sluit aan bij de Governancecode Zorg 2017 en het wetsvoorstel Bestuur en toezicht rechtspersonen. Op grond van het wetsvoorstel mag alleen in statuten worden afgeweken van de wettekst. Wordt in de statuten niets geregeld, dan is het de raad van toezicht die bij een tegenstrijdig belang van alle leden van de raad van toezicht het besluit neemt, onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen. De bepaling in de modelstatuten biedt ruimte om al naar gelang de situatie een en ander op een andere manier in te vullen.

Artikel 10 Raad van bestuur: omvang, samenstelling en benoeming.

Lid 1. De raad van bestuur kan bestaan uit zowel natuurlijke personen en/of rechtspersonen. Wanneer de stichting aangemerkt wordt/wil worden als algemeen nut beogende instelling is het niet mogelijk dat rechtspersonen deel uit maken van de raad van bestuur.

De samenstelling van de raad van bestuur kan afhankelijk zijn van verschillende factoren. Door de definitieve samenstelling in de reglementen te regelen, is er meer ruimte voor flexibiliteit. Overeenkomstig de raad van toezicht is het niet verplicht, maar kan het wel wenselijk zijn, om de rol van de voorzitter in de statuten te verankeren.

Lid 2. De wet schrijft voor dat moet worden vermeld wie bevoegd is tot benoeming en ontslag van leden van de raad van bestuur. Voorts is – onder meer vanwege de inkoopvoorwaarden van zorgverzekeraars - van belang op te nemen wie bevoegd is tot schorsing.

Lid 3 is geënt op de transparantievereisten WTZi van het CIBG, artikel 4.1.3 en artikel 2.6.2 van de Governancecode Zorg 2017. Het bepaalde onder b. kan eventueel ook in het reglement raad van bestuur worden neergelegd, maar het verdient aanbeveling alle onverenigbaarheden op één plek neer te leggen.

Lid 6. Gekozen kan worden om in de statuten een totaalbeeld te geven ten aanzien van de besluitvorming van de raad van bestuur. Denk daarbij aan een regeling met betrekking tot staking van stemmen, besluitvorming buiten vergadering, telefonische deelname aan vergaderingen, het verlenen van een volmacht aan een ander (wel) aanwezig lid en wie - naast de leden van het betreffende orgaan - de vergadering nog meer mogen bijwonen. Bepaald zou bijvoorbeeld kunnen worden dat alle besluiten die goedkeuring van de raad van toezicht behoeven, unaniem genomen dienen te worden. Dit kan ook in de reglementen worden opgenomen. Van belang is, indien de statuten niet in een nadere regeling omtrent besluitvorming voorzien, de reglementen – naast de statuten - op de website van de instelling te zetten, zodat voor eenieder duidelijk is wanneer besluiten bevoegd genomen zijn.

Het is overigens niet zo dat bij een meerhoofdige raad van bestuur altijd alle leden ten gunste van een besluit moeten stemmen, zolang de vereiste besluitvormingsmeerderheid maar wordt gehaald. Is geen besluitvormingsmeerderheid vastgelegd, dan moeten besluiten met meer dan de helft van het aantal uitgebrachte stemmen worden genomen. Alle leden van de raad van bestuur blijven gezamenlijk verantwoordelijk en aansprakelijk, ook voor een eventueel door een individueel lid op grond van een

volmacht genomen besluit met betrekking tot een bepaalde portefeuille of besluiten genomen in afwezigheid van een of meerdere leden van de raad van bestuur.

Artikel 11 Raad van bestuur: bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden.

De verantwoordelijkheidsverdeling tussen raad van toezicht en raad van bestuur moet worden vastgelegd. Lid 1 vormt het vertrekpunt voor wat betreft de raad van bestuur, en kan in reglementen nader worden uitgewerkt. De blauwe teksten zijn niet verplicht, maar NVTZ en NVZD vinden het belangrijk dat deze als richtinggevend kader worden opgenomen.

Lid 3 sluit aan bij artikel 5.3 van de Governancecode Zorg 2017. Gesproken wordt van het belang van cliënten in het algemeen, om duidelijk te maken dat het bij de afweging niet om belangen van een individuele cliënt gaat (dit uiteraard tenzij het betreffende besluit ziet op een individuele cliënt).

Indien de statuten geen bepaling als lid 6 bevatten, is de raad van bestuur niet bevoegd tot het aangaan van de in dit lid vermelde overeenkomsten. Het is niet verplicht voor besluiten als deze een verzwaarde besluitvormingsmeerderheid op te nemen. Echter omdat het belangrijke besluiten betreft, kan dit wel worden overwogen.

In de Governancecode Zorg 2017 staat: 'De leden van de raad van bestuur zijn gezamenlijk en individueel bevoegd tot en verantwoordelijk voor het besturen van de zorgorganisatie en voor de algemene gang van zaken.' De tweede volzin in lid 6, beginnend met 'Besluiten...', van dit artikel doet hier niet aan af. De raad van bestuur is op grond van het beginsel van collegiaal bestuur in de eerste plaats gezamenlijk verantwoordelijk en aansprakelijk voor en bevoegd tot het besturen van de zorgorganisatie. Daarnaast is ieder lid dat ook individueel. Besturen is ruimer dan alleen het nemen van besluiten, en ziet onder meer op het bepalen van het beleid en de strategie. Het bestuur is voorts belast met het reilen en zeilen van de zorgorganisatie en de dagelijkse gang van zaken binnen de zorgorganisatie.

Eventuele (al dan niet in de statuten neergelegde) besluitvormingsmeerderheden binnen de raad van bestuur doen aan een en ander niet af. Afhankelijk van het aantal leden van de raad van bestuur en de vastgelegde besluitvormingsmeerderheid, kan een besluit ook worden genomen wanneer een van de leden het daar niet mee eens is. Wanneer de raad van bestuur later aansprakelijk wordt gehouden voor dit besluit, heeft het lid dat destijds tegen heeft gestemd een steviger verweer dan de andere leden van de raad van bestuur.

Lid 7. Over deze invulling zou de dialoog tussen raad van toezicht en raad van bestuur kunnen worden gezocht: zijn er nog andere zaken waar de raad van bestuur goedkeuring voor wil hebben van de raad van toezicht? Te denken valt aan bestuursbesluiten tot het aangaan van rechtshandelingen boven een bepaalde waarde en/of het verkrijgen of wijzigen van het belang in een deelneming. De besluiten vermeld onder a. tot en met h. zijn op grond van de Governancecode Zorg 2017 verplicht onderworpen aan voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht. Zorgverzekeraars vinden het vaak wenselijk om de bepaling onder i. in de statuten op te nemen. Het is derhalve niet verplicht om deze bepaling op te nemen.

De reden om wijzigingen te benoemen kan zijn dat de raad van toezicht ook wordt geïnformeerd in die gevallen. De reden om dit niet op te nemen kan zijn dat dan voor elke wijziging voorafgaande goedkeuring nodig is.

Het kan natuurlijk voorkomen dat er majeure besluiten zijn die goedkeuring behoeven die niet (kunnen) zijn voorzien ten tijde van de inwerkingtreding van de statuten. Het is mogelijk om hiervoor een 'restbepaling' op te nemen. In navolging van 5.2.2 van de Governancecode Zorg 2017 hebben NVTZ en NVZD bewust besloten een dergelijke

bepaling niet op te nemen. Wanneer de lijst uitbreiding behoeft, kan dit middels statutenwijziging worden gerealiseerd.

Artikel 12 Raad van bestuur: defungeren, ontstentenis, belet.

Dit staat los van de arbeidsovereenkomst van het lid van de raad van bestuur, waarin afspraken zijn vastgelegd over de procedure bij ontslag.

Op grond van de Governancecode Zorg 2017 kan een lid van de raad van toezicht de raad van bestuur niet waarnemen. Deze zin is blauw gemaakt om ruimte te laten voor instellingen waar dit zou kunnen spelen (bijvoorbeeld bij een eenhoofdig bestuur en geen directieteam) om deze zin niet op te nemen. Zij zijn dan nog steeds aan de Governancecode Zorg 2017 gehouden, maar zouden bij de overschrijding van deze code volgens het pas toe of leg uit principe kunnen handelen.

Artikel 13 Conflictregeling.

Op basis van het Uitvoeringsbesluit WTZi en de Governancecode Zorg 2017 dienen instellingen te beschikken over een conflictregeling bij een conflict tussen de raad van bestuur en de raad van toezicht. De regeling moet op hoofdlijnen in de statuten staan. Er kan worden gekozen om in de statuten een tekst op hoofdlijnen op te nemen en deze in een reglement verder uit te werken of de regeling zelf in de statuten op te nemen.

In dit model is gekozen voor het eerste. De Brancheorganisaties Zorg (BoZ) bieden een model aan. In het model van de BoZ moet een keuze worden gemaakt welke externe partij in het geval van een conflict kan worden ingeschakeld. Dit hangt echter ook van de aard van het conflict af. Bovendien zijn de maatregelen die door de BoZ genoemd worden (mediation/ bemiddeling/ een commissie van wijzen die een [KEUZE¹] zwaarwegend/ bindend advies geeft) eerder langs een 'escalatieladder' te plaatsen. Wanneer in de statuten een keuze wordt vastgelegd, zijn partijen hier ook aan gebonden. Hier hebben we niet voor gekozen.

Artikel 14 Boekjaar en jaarstukken.

Dit artikel is deels een herhaling van wettelijke vereisten. Toch lijkt het ons goed dit artikel integraal op te nemen. De tekst is grotendeels overgenomen uit de oude modelstatuten.

Lid 6. Op grond van artikel 5.2.2 van de Governancecode Zorg 2017 behoeven besluiten tot vaststelling van bestuursverslag (waaronder mede het jaarverslag wordt verstaan) en jaarrekening voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht.

Lid 8. Maakt de stichting in kwestie gebruik van de Vpb-zorgvrijstelling dan ziet de Belastingdienst een bepaling als deze graag terug in de statuten.

In dit lid zijn twee verschillende opties opgenomen:

Eerste optie: indien geen sprake is van een algemeen nut beogende instelling en wel gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling;

Tweede optie: indien wel sprake is van een algemeen nut beogende instelling en wel gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling.

Lid 8/9. Decharge hoeft niet per definitie gekoppeld te zijn aan vaststelling van de jaarrekening, maar kan ook worden gekoppeld aan een afzonderlijk besluit van de raad van toezicht. Het laatste heeft de voorkeur van de NVTZ en NVZD.

Artikel 15 Enquêterecht.

In het Uitvoeringsbesluit WTZi is deze bevoegdheid voor de cliëntenraad geregeld. Het Uitvoeringsbesluit WTZi schrijft voor dat deze bevoegdheid in de statuten wordt

¹ Deze keuze geldt alleen voor de commissie van wijzen.

toegekend aan een orgaan dat de cliënten van de instelling vertegenwoordigt. Voor de hand ligt dat dit de cliëntenraad is, zoals opgenomen in de modelstatuten. De bevoegdheid kan echter ook - naast de cliëntenraad of in plaats daarvan - aan een extern orgaan worden toegekend, bijvoorbeeld een regionale patiënten- of cliëntenvereniging. De instelling kan de enquêtebevoegdheid daarnaast ook aan anderen dan vertegenwoordigers van cliënten van de instelling toekennen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan de ondernemingsraad.

Lid 2 is niet verplicht, maar wel wenselijk om directe escalatie te voorkomen. Voordat het enquêterecht wordt ingezet, kan ook via de Governancecommissie van het Scheidsgerecht Gezondheidszorg of de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden worden gezocht naar oplossingen.

Artikelen 16 Statutenwijziging en 17 Ontbinding.

Algemene slotbepalingen. Wederom zijn in artikel 16 en 17 verschillende besluitvormings-meerderheden denkbaar.

Voor lid 6 van artikel 17 zijn verschillende opties opgenomen. Afhankelijk van wat al dan niet van toepassing is op de stichting in kwestie (ANBI ja/nee en Vpb-zorgvrijstelling ja/nee) is een van de verschillende opties verplicht om in de statuten op te nemen. De verschillende opties zijn verplicht voor de volgende situaties:

- Eerste optie lid 6: indien sprake is van een algemeen nut beogende instelling en geen gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling;
- Tweede optie lid 6: indien sprake is van een algemeen nut beogende instelling en gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling. Mocht de stichting op enig moment (achteraf) de status van algemeen nut beogende instelling verliezen, dan behoeft deze bepaling geen aanpassing;
- Derde opgenomen optie lid 6: indien geen sprake is van een algemeen nut beogende instelling en geen gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling;
- Vierde optie lid 6: indien geen sprake is van een algemeen nut beogende instelling en wel gebruik wordt gemaakt van de Vpb-zorgvrijstelling.

Artikelsgewijze toelichting modelreglement raad van bestuur

Rood = verplicht in dit reglement op te nemen

Blauw = op te nemen, naar keuze in de statuten of in dit reglement

Zwart = optioneel om dit onderwerp in het reglement te noemen. Vaak is het zwartgedrukte op basis van wet- en regelgeving of de Governancecode Zorg al verplicht en hoeft het hier niet herhaald te worden. Voor de volledigheid kan ervoor worden gekozen om dit wel te doen.

Wanneer er een rode kop is met zwarte tekst (artikel 4 en artikel 7), is het verplicht om dit onderwerp te regelen, maar is de hier weergegeven invulling een voorbeeld.

Zie ook over de betekenis van de kleuren onder het kopje 'Uitgangspunten modeldocumenten' in deze toelichting.

Er is geen dwingende volgorde voor de artikelen. Artikel 1 en artikel 13 staan op een voor de hand liggende plaats. In de volgorde van de overige artikelen kan geschoven worden.

In dit modelreglement is geen keuze gemaakt voor het aantal leden van de raad van bestuur. De raad van toezicht stelt (op grond van de statuten) het aantal leden van de raad van bestuur vast. Aangezien het reglement raad van bestuur door de raad van bestuur wordt gemaakt, zal de raad van toezicht dit op een andere plek dan dit reglement moeten regelen. Deze keuze kan in het reglement herhaald worden, maar dit

hoeft niet. Een voordeel van het niet regelen in dit reglement is dat de raad van toezicht de ruimte heeft om de samenstelling van de raad van bestuur te veranderen, bijvoorbeeld door (tijdelijk) een tweede bestuurder aan te stellen. Het model is geschreven voor een meerhoofdige raad van bestuur. In het reglement staan enkele artikelen die alleen relevant zijn voor een meerhoofdige bestuur (bijvoorbeeld artikel 5 over de besluitvorming binnen de raad van bestuur).

In de reglementen raad van toezicht en raad van bestuur zou een artikel kunnen worden opgenomen over informatievoorziening. Echter, volgens de Governancecode Zorg 2017 dienen raad van bestuur en raad van toezicht hier samen afspraken over te maken. Daarom is het logischer dit apart te regelen en schriftelijk vast te leggen in een bijvoorbeeld een informatieprotocol. Zie in dit verband ook de verwijzing naar artikel 9 lid 4 van het reglement raad van bestuur.

Artikel 2 Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Artikel 2 gaat over de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de raad van bestuur. Deze zijn ook vastgelegd in artikel 11 van de modelstatuten (zie tekstvak). Bij het opstellen van dit artikel moet rekening worden gehouden met artikel 11 van de modelstatuten: wat in de statuten geregeld wordt, hoeft hier niet te worden herhaald. De teksten die blauw zijn in de statuten, kunnen ook in het reglement in plaats van in de statuten worden genoemd, maar dit hoeft niet, omdat het een herhaling is van wet- en regelgeving. Een optie zou ook kunnen zijn om de uitgebreidere bewoording uit het reglement in de statuten op te nemen.

Raad van bestuur: Bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden. Artikel 11 model statuten

1. De raad van bestuur is belast met het besturen van de Stichting en draagt verantwoordelijkheid voor de algemene gang van zaken.
2. De raad van bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak op het belang van de zorgorganisatie op korte en lange termijn, vanuit het perspectief van het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van de zorgorganisatie en de centrale positie van de cliënt daarin.
3. De raad van bestuur maakt een zorgvuldige en evenwichtige afweging tussen de belangen van de cliënten in het algemeen, de publieke en maatschappelijke belangen, de belangen van medewerkers en de overige in aanmerking komende belangen van interne en externe belanghebbenden. De raad van bestuur stelt een beleid op met betrekking tot de vaststelling van de randvoorwaarden en waarborgen voor een adequate invloed van belanghebbenden.
4. De raad van bestuur bespreekt en verantwoordt regelmatig de risicoanalyses en de werking van de risicobeheersingssystemen met de raad van toezicht.
5. De raad van bestuur verschaft de raad van toezicht tijdig alle informatie die nodig is voor een goede uitoefening van de functie van de raad van toezicht.
6. De raad van bestuur is bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten:
 - a. tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen,
 - b. waarbij de Stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt,
 - c. mits de raad van bestuur daartoe voorafgaande goedkeuring heeft gekregen van de raad van toezicht.

Besluiten als bedoeld in dit lid kunnen door de raad van bestuur slechts [unaniem OF met [--] meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen] worden genomen.

7. Aan de voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht zijn, onverminderd het elders in de statuten bepaalde, onderworpen de besluiten van de raad van bestuur omtrent:
- a. de vaststelling en wijziging van opgestelde (strategische) beleidsplannen voor enig jaar of reeks van jaren;
 - b. de vaststelling en wijziging van de begroting(en);
 - c. de vaststelling van het bestuursverslag, de jaarrekening en de resultaatbestemming;
 - d. de vaststelling van de randvoorwaarden en waarborgen voor een adequate invloed van belanghebbenden;
 - e. een voorstel tot ontbinding van de Stichting;
 - f. de aangifte van faillissement en aanvraag van surseance van betaling van de Stichting;
 - g. de gelijktijdige beëindiging of beëindiging binnen een kort tijdsbestek van de arbeidsovereenkomst van een aanmerkelijk aantal werknemers, of van het verbreken van een overeenkomst met een aanmerkelijk aantal personen dat als zelfstandigen of als samenwerkingsverband werkzaam is voor de Stichting; en
 - h. het aangaan of verbreken van een duurzame samenwerking van de Stichting met andere rechtspersonen of vennootschappen indien deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is voor de Stichting;
 - i. **het aantrekken en uitzetten van financiële middelen in de vorm van kredieten al dan niet in rekening-courant, van andere geldleningen en van effecten waaronder uitdrukkelijk doch niet uitsluitend begrepen obligaties, opties, warrants en dergelijke dan wel in welke andere vorm ook;**
 - j. **het voeren van rechtsgedingen, niet zijnde incassoprocedures of kort gedingen;**
 - k. [--];
 - l. [--].

8. Zonder voormelde voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht kan de Stichting ter zake de in lid 7 van de in dit artikel genoemde besluiten niet rechtsgeldig worden vertegenwoordigd.

9. De Stichting wordt vertegenwoordigd door de raad van bestuur in zijn geheel. De vertegenwoordigingsbevoegdheid komt bovendien toe aan [ieder lid van de raad van bestuur afzonderlijk OF twee leden van de raad van bestuur gezamenlijk].

10. De raad van bestuur kan aan één of meer personen volmacht verlenen om de Stichting te vertegenwoordigen. De gevolmachtigde vertegenwoordigt de Stichting met inachtneming van de grenzen van zijn volmacht.

Bij het beheersen van risico's onder gedachtestreepje 6 is het goed om invulling te geven aan 'regelmatig', bijvoorbeeld twee keer per jaar.

Bij gedachtestreepjes 15 en 16 kan de raad van bestuur ervoor kiezen nog verder invulling te geven aan de randvoorwaarden en wat onder 'adequaat' en 'tijdig' wordt verstaan.

Artikel 3

Artikel 3 is een herhaling van wetgeving en is optioneel.

3.2 Het kan zijn dat in de statuten wordt bepaald dat goedkeuring nodig is voor transacties met een waarde boven een bepaald bedrag. In de modelstatuten is dit overigens niet opgenomen.

Artikel 4 Werkwijze en besluitvorming raad van bestuur

Dit artikel is alleen relevant bij een meerhoofdige raad van bestuur. In de modelstatuten staat bepaald dat de werkwijze en besluitvorming van de raad van bestuur moet worden geregeld in het reglement. De invulling kan op de specifieke context van de instelling worden afgestemd.

4.1 In de governancecode staat dat besluiten worden vastgelegd en duidelijk traceerbaar moeten zijn. Dit artikel kan worden aangevuld met nadere afspraken over besluitvorming buiten de vergadering, bijvoorbeeld dat deze schriftelijk moet plaatsvinden (dit kan ook zijn per e-mail, sms of whatsapp). Dit is vooral relevant om op een later moment aan te tonen dat het besluit daadwerkelijk genomen is.

Artikel 5 Vergaderingen raad van bestuur

Dit artikel is alleen relevant bij een meerhoofdige raad van bestuur. Dit artikel is optioneel en kan afhankelijk van de context worden ingevuld.

Artikel 6 Belanghebbenden en medezeggenschap

Dit artikel is grotendeels gebaseerd op de Governancecode Zorg 2017.

Artikel 7 Openbaarheid en belangenverstrengeling

Dit artikel is verplicht op basis van de statuten. De invulling is gebaseerd op wet- en regelgeving en de inkoopvoorwaarden van zorgverzekeraars. NVTZ en NVZD hebben wet- en regelgeving gevolgd, maar beseffen tegelijkertijd dat het detailniveau waarop in de wet en inkoopvoorwaarden wordt ingevuld wat belangenverstrengeling is, ook maakt dat de juridische werkelijkheid steeds verder af komt te staan van de dagelijkse praktijk. Het doel van dit artikel is om te regelen dat het belang van (de cliënten van) de instelling altijd prevaleert en ook de schijn wordt vermeden dat het privé belang van het lid van de raad van bestuur een rol speelt. Ook gaat het hier om proportionaliteit: wanneer is daadwerkelijk sprake van (de schijn van) belangenverstrengeling en hoeveel impact heeft de maatregel? NVTZ en NVZD beraden zich op deze situatie.

7.4 Dit artikel is een herhaling van artikel 10 lid 5 van de modelstatuten.

Artikel 10 Deskundigheid

In de modelarbeidsovereenkomst van NVTZ-NVZD is bepaald hoe met de vergoeding van opleidingskosten kan worden omgegaan.

Artikel 11 Evaluatie

Dit artikel bevat een nadere invulling en herhaling van artikel 7.2 van de Governance code 2017.

Artikelsgewijze toelichting modelreglement raad van toezicht

Rood = verplicht in dit reglement op te nemen

Blauw = op te nemen, naar keuze in de statuten of in dit reglement

Zwart = optioneel om dit onderwerp in het reglement te noemen. Vaak is het zwartgedrukte op basis van wet- en regelgeving of de Governancecode Zorg al verplicht en hoeft het hier niet herhaald te worden. Voor de volledigheid kan ervoor worden gekozen om dit wel te doen.

Zie ook over de betekenis van de kleuren onder het kopje 'Uitgangspunten modeldocumenten' in deze toelichting.

Er is geen dwingende volgorde voor de artikelen. Artikel 1 en artikel 14 staan op een voor de hand liggende plaats. In de volgorde van de overige artikelen kan geschoven worden.

Artikel 1.3

Het besluit van de raad van toezicht betreffende het vaststellen van het reglement moet in de notulen worden opgenomen.

Artikel 2.1

Governancecode artikel 6.4.2

De toezichtvisie moet openbaar gemaakt worden, bijv. op de website van de organisatie. Direct gekoppeld aan een vastgestelde toezichtvisie is het informatieprotocol. Zie artikel 7.2 en 7.3.

De informatie die de raad van toezicht ontvangt, dan wel zelf verwerft, dient passend te zijn om de toezichtvisie adequaat uit te voeren.

Artikel 2.2

Maatschappelijke doelstelling: Hier is de tekst uit de Governancecode opgenomen. Kan ook weggelaten worden; het staat immers in de code.

Artikel 2.3

Opstellen van een beleid voor de onkostenvergoedingen van de bestuurder.

De NVTZ en NVZD hebben hiervoor een model ontwikkeld.

Artikel 2.4

Toezicht op de risico's en de risicobeheerssystemen is een belangrijk onderdeel van de taak van de raad van toezicht. Het verdient dan ook aanbeveling om hier in plaats van 'regelmatig' expliciet aan te geven hoe vaak dit geagendeerd wordt.

Artikel 2.6

NB. De inkoopvoorwaarden van sommige zorgverzekeraars verplichten een bepaling als deze op te nemen in het reglement.

Artikel 3.1.3

Als ervoor wordt gekozen een bepaling als deze niet in de statuten neer te leggen (zie artikel 10 lid 3 onder b van de modelstatuten), moet deze verplicht onderdeel uitmaken van een reglement. Dit vloeit voort uit de inkoopvoorwaarden van sommige zorgverzekeraars.

Artikel 3.3.4

Alternatieve procedure voor benoeming leden raad van toezicht. Zie Governancecode 6.3.

De cliëntenraad heeft het recht om een persoon voor te dragen ter benoeming als lid van de raad van toezicht. Voordrachtsrechten kunnen soms leiden tot belangenbehartiging in de raad van toezicht en zo het onafhankelijk functioneren van de raad in gevaar brengen.

De raad van bestuur kan vanuit die overweging als een van de mogelijkheden om hiermee om te gaan, namens de raad van toezicht een overeenkomst sluiten met de cliëntenraad, waarbij de cliëntenraad het recht van zwaarwegend advies krijgt over de profielen en de benoeming van alle leden van de raad van toezicht. In ruil daarvoor ziet de cliëntenraad dan af van het bindende voordrachtsrecht op één zetel. Via de statuten of het reglement raad van toezicht kan ook aan de ondernemingsraad een vergelijkbaar recht gegeven worden.

Artikel 5.1.3 herbenoeming

Eventueel kan hier een bepaalde termijn aan worden gekoppeld voordat de termijn van benoeming verstreken is.

Artikel 7.2 -7.3 informatieprotocol

Zie ook artikel 2.1 over de toezichtvisie. Toezichtvisie en informatieprotocol dienen op elkaar aan te sluiten.

Artikel 10.1

Governancecode 7.3

Artikel 11.1

De inkoopvoorwaarden van sommige zorgverzekeraars die nog verwijzen naar de oude Zorgbrede Governancecode 2010, schrijven verplicht voor dat een bepaling als deze in een reglement wordt neergelegd. Omdat het een modelreglement voor een stichting betreft en een stichting geen aandelen of aandeelhouders kent, heeft dit materieel geen gevolgen. Desalniettemin stellen wij voor deze zin toch op te nemen om iedere mogelijke discussie op dit punt uit de weg te gaan.

Toelichting model beleid en verantwoording onkosten raad van bestuur

Inleiding

Op basis van de Governancecode Zorg 2017 stelt de raad van toezicht van zorginstellingen een beleid op voor de vergoeding van onkosten van de raad van bestuur. De letterlijke tekst in de code luidt (6.5.4):

'De raad van toezicht stelt een beleid op voor de vergoeding van onkosten van de raad van bestuur en het aannemen van geschenken en uitnodigingen door de raad van bestuur. Dit beleid wordt openbaar gemaakt en de raad van toezicht ziet toe op de naleving ervan. Jaarlijks wordt openbaar verantwoord welke bedragen op grond hiervan zijn uitgegeven, gespecificeerd naar vaste en andere onkostenvergoedingen, binnenlandse en buitenlandse reiskosten, opleidingskosten, representatiekosten en overige kosten.'

Voor de invulling van deze verplichting door de raad van toezicht is door NVTZ en NVZD gezamenlijk een model ontwikkeld. We hebben ons bij de totstandkoming van dit model laten adviseren door BASE Advocaten.

Het beleid heeft betrekking op de raad van bestuur als geheel.

Het model biedt een handreiking en is een voorbeeld. Instellingen kunnen te maken hebben met specifieke regelgeving of een specifieke context die vraagt om aanvullende of andere bepalingen. NVTZ en NVZD zijn niet aansprakelijk voor het hanteren van het model. We raden onze leden aan het model als kader te gebruiken en zelf afwegingen te maken passend bij de specifieke context.

Uitgangspunten

In het model zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Sobere omgang met middelen waaruit de zorg wordt bekostigd;
- Transparantie;
- Minimale administratieve lasten.

Sobere omgang met middelen

Er worden uitsluitend kosten gemaakt die nodig zijn voor de uitoefening van de functie. Het is raadzaam om bij het opstellen van het onkostenbeleid aansluiting te zoeken bij wat in de instelling/sector gebruikelijk is, zoals afspraken die in cao's zijn opgenomen. Het kan zijn dat in de individuele arbeidsovereenkomst van bestuurders nog specifieke (aanvullende) bepalingen zijn opgenomen met betrekking tot de vergoeding van onkosten.

Transparantie

De raad van bestuur legt intern verantwoording af aan de raad van toezicht en is open over de gemaakte kosten.

Het beleid van de vergoeding van onkosten moet openbaar worden gemaakt. De raad van toezicht gaat over het beleid en moet toezien op naleving daarvan. Ook de verantwoording van de daadwerkelijk uitgegeven bedragen moet openbaar worden

gemaakt. In een voetnoot bij de Governancecode Zorg 2017 is aangegeven dat openbaarmaking van daadwerkelijk uitgegeven bedragen doorgaans via de website van de instelling zal gebeuren. Voor het beleid zou hetzelfde kunnen gelden. Voor de datum van publicatie op de website zou kunnen worden aangesloten bij publicatie van de jaarrekening, waarin immers verantwoording op grond van de WNT plaatsvindt.

Onkosten worden per categorie openbaar gemaakt. Uiteraard dient voor de interne verantwoording het overzicht te worden voorzien van bijbehorende bescheiden (bonnen, facturen, rekeningen, kwitanties, bankafschriften, etc.). Deze bescheiden dienen door de raad van toezicht te worden gecontroleerd.

Het openbare overzicht kan voorzien worden van een toelichting waarin bijvoorbeeld wordt aangegeven om hoeveel leden van de raad van bestuur het gaat en waar het merendeel van de kosten vandaan komt. Zo zou bij opleidingskosten bijvoorbeeld kunnen worden toegelicht dat meerdere leden van de raad van bestuur een bepaalde opleiding hebben gevolgd.

Wat voor de raad van bestuur geldt, zou ook voor de raad van toezicht kunnen gelden: deze zou kunnen besluiten om ook over hun onkosten transparant te zijn. Er is geen verplichting om dit vast te leggen in beleid. Het zal doorgaans ook over minder (categorieën van) kosten gaan. NVTZ en NVZD kunnen zich voorstellen dat raden van toezicht besluiten om bij het overzicht van de raad van bestuur ook een overzicht te geven van de eventueel door de raad van toezicht gemaakte kosten voor bijvoorbeeld scholingsactiviteiten, die immers op basis van de Governancecode Zorg 2017 wel verplicht zijn.

Minimale administratieve lasten

Transparantie moet niet leiden tot administratieve lasten. Er wordt aangesloten bij bestaande kaders in wet- en regelgeving en bij het verplichte verantwoordingsmoment van het uitbrengen van de jaarrekening.

De Wet Normering Topinkomens (WNT) biedt kaders voor de bezoldiging van zorgbestuurders. Belastbare vaste en variabele onkosten maken onderdeel uit van het bezoldigingsmaximum dat is bepaald onder de WNT. Ditzelfde geldt voor cadeaubonnen: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035962/2020-01-01>. Met betrekking tot publicatie van onkostenvergoedingen kent de WNT in artikel 4.1 lid 1 sub c de verplichting om alle belaste vaste en variabele onkostenvergoedingen van een (gewezen) topfunctionaris in dienstbetrekking te publiceren.

In de modelarbeidsovereenkomst van NVTZ en NVZD zijn afspraken neergelegd over de vergoeding van onkosten zoals reiskosten, opleidingskosten en vaste onkosten. In de individuele arbeidsovereenkomsten van leden van de NVZD zullen soortgelijke afspraken zijn gemaakt. Het beleid gaat dus niet over het invullen van afspraken die reeds in de arbeidsovereenkomst gemaakt zijn, maar over de openbare verantwoording hiervan en de omgang met onkostenvergoedingen wanneer niet kan worden teruggevallen op bestaande afspraken.